

BX 1936

5

M3

v.2

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

10844

LIBER TERTIUS

DECRETALIUM GREG. IX.

Judiciorum ordine absoluto, sequitur præsens liber, potissimam partem eorum continens, quæ spectant ad res, sen tertium objetum materiale juris; cujusmodi sunt causæ civiles beneficiorum, contractuum, ultimarum voluntatum, Parochorum, Regularium, patronorum Ecclesiarum, et aliorum hoc libro comprehensorum.

TITULUS I.

DE VITA ET HONESTATE CLERICORUM.

1. *Nota I.* In omnibus quidem Christi fidelibus exigi vitam honestam et opera bona, ex quibus glorificetur Pater cælestis; maximè tamen honestatem vitæ desiderari in Clericis, quia *in eos, tanquam speculum reliqui oculos conjiciunt, ex iisque sumunt quod imitentur* (Trid. sess. 22. c. 1. de reform.) Porro honestas ista est duplex: *interna*, quæ consistit in statu gratiæ sanctificantis, et actuali exercitio virtutum theologiarum et moralium, de qua hic non agitur; et *externa*, quæ consistit in decenti habi-

a—Agitur de hac materia in Sexto, Clementin. et xtrav. com. h. t.—In Decreto Can. 1. d. 21. Can. 3 21. et seqq. d. 23. dist. 35. 41. 43. 44. 86. 91. 92. et 12. q. 1. et 21. q. 4. item de consecr. Can. 35 et seqq. d. 5.—In Trid. sess. 2. c. sacrosancta v. et quoniam et in Decret. Reform. sess. 14. cap. 6. sess. 22. cap. 1. sess. 23. cap. 4. sess. 24. c. 13. sess. 23. cap. 1.—In Codice sparsim tit. de Episc. et Cler. et in Nov. 123. Quæ jura civilia, nisi concordent cum sacris Canonibus, auctoritatem non habent.

007603

tu corporis et opere exteriori inculpabili, et de hac multa præcepta, præsertim negativa hic traduntur.

Nota II. Nomine *Clericorum* in ampla significatione venire eos omnes, qui in sortem Domini vocati, peculiariter in Ecclesia Christi deservunt (c. 1. *Cleros d. 21.*): uti sunt majoribus vel minoribus Ordinibus, imò et primà tonsura insigniti, Regulares utriusque sexus, etiam novitii, tertiarum in communi vivente, et eremitæ sub obedientia Episcopi alicui Ecclesie deservientes. Hæc ampla significatio Cleri plerumque locum habet in favorabilibus; at in obligationibus, pœnis, et aliis odiosis, nomine *Clericorum* veniunt soli Clerici seculares specialiter non qualificati, ut omnino non comprehendantur Episcopi, Prælati, Canonici et Regulares, nisi ex mente legislatoris aliud constet, vel materia subjecta aliud suadeat (Fagnan. *lib. 4. Decret. in cap. 3. bona memoriæ n. 12.*) Hic propter materiam communem, quæ de Clericis dicuntur, proportionaliter applicanda erunt S. R. E. Cardinalibus, Episcopis et Regularibus, exceptis iis, quæ specialiter illorum dignitati et statui attributa sunt, ut certus color et forma habitus etc.

2. Q. I. *Quid spectat ad honestatem habitus clericalis?*

Ante responsionem nota, nomine habitus latius accepti venire non solum vestem, sed et tonsuram Clericalem, ut ex Concil. Toletan. IV. *Can. 40.* Hinc:

R. Honestas habitus Clericalis consistit in tonsura et veste Clericis propria, ita ut ex habitu exteriori primo aspectu Clericus discernatur à laico; secus percutiens Clericum veste clericali non indutum, justam habet ignorantie causam (c. 4. *de sent. excom.*), nisi aliunde scivisset esse Clericum. Cùm verò qualitas tonsuræ et vestis Clericalis non sit determinata à Sac. Canonibus, desumenda erit ex rationabili consuetudine diæcesis et præscripto Episcopi. Ea tamen, quæ modestiæ Clericali ad-versantur, specialiter hic prohibita referuntur. Unde:

1.º Clerici non debent laxare comam more lascivo, vano et fæmineo, nec barbam nutrire (c. 4. §. h. t.), nec ficto capillitio, vulgò peruciis, uti, nisi rationabilis causa et dispensatio accedat, ut antea Inn. XII et recenter Ben. XIII. in Conc. Rom. c. 3. h. t. prohibuit. Quam dispensationem presbyteris actu celebrantibus Bened. XIV. in Instit. 34. §. 4. probat, concedi non posse neque ab Episcopis, neque à legatis Sedis Apostolici. "

2.º Non debent uti veste nimis brevè vel nimis longa, sed talari, communiter recepta, non rubra, vel viridi, virgata seu partita, hoc est, diversos colores et acupicturas referente; nec manicis consutitiis, seu chirothecis, quæ filis aureis, argenteis et holosericis distinctæ, et quasi consutæ sunt; nec sotularibus rostratis, seu calceis in formam rostri porrectis, lunatis et cornutis; nec frænis, sellis et pectoralibus, quibus equi ornantur, aut calcaribus deauratis, aut aliam superfluitatem gerentibus: fibulas omnino non ferant, nec corrigias auri vel argenti ornatum habentes, sed nec annulos, nisi quibus compeit ex officio dignitatis. Ità hæc et plura similia indecora prohibentur in Conc. Gener. Later. sub Innoc. III. relato c. 15. h. t., et in Viennensi relato in *Clem. 2. eod.*

An verò Clerici doctores portare possint annulum, dubitatur. Negantium sententia est juri reformissima; tum quia doctoratus non est dignitas Ecclesiastica propriè talis, sed quidam honor Clericis et laicis communis, qui lato modo dicitur dignitas (*Clem. 2. de Magistr.*); tum quia non omni, sed certis tantum dignitatibus jus ferendi annuli conceditur. Quale jus doctoribus fuisse concessum nullo jure constat, tum quia instrumenta investituræ doctoralis, inter quæ etiam est annulus, non ferunt secum usum; aliàs Clericus deferre posset torquem aureum, cùm et iste ei tradatur; et Clericus, qui per sceptrum investitur de feudo, etiam sceptrum deferre posset. Et hæ rationes evincunt, quod neque Clericus Rector Universitatis deferre possit annulum, cùm nec iste habeat dignitatem Ecclesiasticam, cujus jurisdictio propriè extendat se ad Clericos, nisi speciale adsit privilegium contra citat. Conc. Lateran. quo concedatur usus annuli. Ceterum ex Decretis S. Rituum Cong. relatis à Bened. XIV. loco mox cit., hujusmodi usus interdictus est universis sacerdotibus, licet protonotariis Apost. aut qualibet dignitate et Canonici titulo præditis, etiam in cathedralibus et metropolitanis, dum missam celebrant. "

3. Q. II. *Qui Clerici obligentur ad tonsuram et habitum clericalem?*

R. 1.º Omnes in sacris constituti, et minoristæ beneficiati, *Clem. 2. h. t.*; quam confirmat Trid. S. 14. c. 6. *de ref.* statuens, ut transgressores ab Episcopo moniti, etiam generaliter per edictum publicum primum suspendi ab officiis et beneficiis; si verò semel correpti, denuò in hoc deliquerint, etiam privari officiis et beneficiis possint, et debeant. Quæ jura exasperavit Sixtus V. Const. incip. *Cum sacrosanctam* (1589. die 28. Jan.), volens Clericos, non tantum jus in re, sed etiam jus ad rem seu ad beneficium aut pensionem habentes, ipso facto privari beneficiis et talibus juribus, si habitum non deferant clericalem. Sed constitutio ista non est ubique usu recepta, et ideo non stringit Canonicos in Germania, qui in minoribus constituti actu non sunt residentiales, nec ullos fructus participant. Nequè locum habet in pensionariis laicam pensionem ab Ecclesia habentibus, ut declaravit idem Papa Const. *Pastoralis*.

2.º Minoristæ non beneficiati absolute non obligantur ad deferendum habitum et tonsuram Clericalem, bene verò conditionatè, si velint gaudere privilegio fori, cùm inter alias conditiones, sub quibus hoc privilegium conceditur, præcipua sit delatio tonsuræ et vestis clericalis; secus, hac non servata, certò amittitur privilegium fori (*Clem. 1. h. t. Trid. S. 23. c. 6. de refor.*) Quæ tamen jura, cùm versemur in materia odiosa, non extenduntur ad amissionem privilegii Canonis, ut docent Pignatelli, Garcias et alii contra Suar. Laym. etc., nisi consuetudo aliud obtineat, vel Clericus per sententiam privilegio Canonis privetur. At si Clericus habitum dimissum reassumat, recuperat privilegium fori, cùm eo privatus fuerit tantum conditionatè, donec habitum reassumat (*cit. Clem. 1. h. t. ibi: quamdium præmissis institerint.*)

4. Q. III. *Quæ specialiter prohibeantur Clericis, tanquam adversa honestati clericali?*

R. Seqq:—1.º *Incontinentia*, et quidquid speciem incontinentiæ præ se

fert (c. 13. h. t.); nam decet ministros purissimo altaris ministerio consecratos puos esse. Ex quo capite prohibetur Clericis cohabitatio cum mulieribus (tit. seq.), ingressus in monasteria Monialium sub pœna depositionis (c. 8. h. t. c. un. pr. de regul. in 6.) et excommunicationis latæ sententiæ, nisi adsit licentia Episcopi in scriptis data (Trid. sess. 25. c. 5. de regg.)

2.º *Armorum delatio*, sub pœna excommunicationis ferendæ (c. 2. h. t. Clem. 1. eod.); nam Clerici sunt milites cœlestes, qui studere debent orationi et contemplationi, non digladiationi et jaculationi. Religiosi autem intra septa monasterii sine licentia superioris arma tenentes, ipso facto excommunicati sunt (Clem. 1. §. quia verò, de statu monach.) Consuetudo tamen permittit Clericis, in itinere constitutis, arma ad defensionem necessaria deferre.

3.º *Intemperantia*, seu crapula et ebrietas (c. 14. à crapula h. t.), quia omnium vitiorum fomes ac nutritrix est (c. final. d. 35.) Ex quo capite Clerici non debent certare, potando ad haustus æquales; secus moniti et non emendati, ab officio et beneficio suspendendi (ibid.); nec accedere ad convivia, præsertim nuptialia (c. 19. d. 34. c. 6. d. 44.), nec ingredi tabernas, nisi itineris necessitas excuset (can. 2. et seqq. d. 44. c. 15. h. t.); hæc enim, et his similia temperantiam lædunt, animos secularium offendunt, et vilipensionem status clericalis pariunt.

4.º *Avaritia*, et omne id, quod avaritiam sapit. Ex quo capite, non debent exercere usuras, sub pœna excommunicationis (c. 2. h. t.); nec quæstum secularium negotiationum, secus ter moniti quoad bona sua perdunt privilegium fori (cap. fin. h. t.); nec munera aut salaria accipere pro ministerio iudicandi (c. 16. eod.), de quo egi lib. 1. tit. de off. iud. Denique, abstinere debent ab omnibus indiscretis exactionibus et divitiarum corraSSIONIBUS, ne, dum pecunia sollicitè quæritur, aurum charitatis amitatur (12. quæst. 1. can. 26. et seqq. et 12. quæst. 2. can. 70. et seq. et alibi passim.)

5.º *Exercitia vilia* et infamantia secundum morem patriæ. Ex quo capite, non debent personaliter exercere officium carnicis, seu macellarii, tabernarii, nec agere joculatores, goliardos, buffones, seu mimos et agyras, aut interesse spectaculis jocularum (cap. unic. hoc tit. in 6. Clem. 1. eod.) sub pœnis ibi expressis: nec ludere aleis, seu taxillis, quo nomine venit omnis lusus magis fortunæ, quam arti subjectus (c. 15. h. t. et c. 41. Apost.)

6.º Ad honestatem Clericorum spectat cura, ne, quando sacra mysteria celebrantur, laici stent vel sedeant inter Clericos secus altare (c. 1. h. t.), ne ludi theatrales fiant in Ecclesia (c. 12 eod.), ne musica vana et lasciva in divinis officiis producat (Extr. un. Doct. h. c. int. com.); musica tamen artificiosa et gravis, stylo Ecclesiastico, utique longè diverso à theatri concinnata, non prohibetur, ut patet ex cit. Extrav. §. fin. per hoc autem, ubi ratio additur: cum hujusmodi consonantiæ auditum demulceant, devotionem provocent, et psallentium Deo animos torpere non sinant. Cetera prohibita Clericis, ut venatio, factio testamenti, studia medicinæ et legum, alchymia et alia suis titulis dicentur.

TITULUS II.

DE COHABITATIONE CLERICORUM ET MULIERUM. 6

5. In hoc titulo generaliter prohibetur Clericis cohabitatio et familiaritas cum mulieribus quibuscumque de incontinentiâ suspectis: tum quia Clerici per tales mulieres in eandem incontinentiâ suspicionem trahuntur; tum quia mulieres exurunt conscientiam viri secum habitantis (S. Hier. c. 17. d. 32.) Hæc tamen regula non est sine exceptione: Hinc.

6. Q. 1. *Quibus mulieribus Clerici licitè cohabitare possint?*

R. 1.º Consanguineis in primo et secundo gradu, uti sunt mater, soror, avia, amita, matertera, neptis ex fratre vel sorore: ita Conc. Nicen. relatum c. 16. d. 32. Cum enim ipsa natura horreat conjunctionem incestuosam, in his personis naturale fœdus nihil permittit sævi criminis suspectari (c. 9. h. t.) Si tamen consanguineæ istæ essent de incontinentiâ suspectæ, neque his Clericus cohabitare potest; sed si opus est, necessaria eis ministrabit in alia separata domo (c. 1. h. t.) Porrò eo casu, quo Clericus licitè cohabitavit suis consanguineis, etiam cohabitare potest earum ancillis et pedissequis; dummodò fœminæ istæ in discretis conclavibus maneant.

2.º Fœminæ extraneæ provecæ ætatis saltem 40 annorum, si sint honestæ famæ, et nulla incontinentiâ suspitione laborent, permittuntur cohabitare Clericis, ut habet plurium diœcesum consuetudo, interpretans cit. c. 16. d. 32. ibi: aut etiam eas idoneas personas, quæ fugiant suspitiones. Cum verò fœminæ affines in d. c. non excipiantur, imò generaliter excludantur c. 31. d. 81., sequitur Clericos eis cohabitare non posse, nisi, ut personæ extraneæ ab omni suspitione incontinentiæ alienæ sint: quales maximè videntur affines in primo gradu, ut noverca, nurus etc.

3.º Episcopi et Prælati cohabitare possunt, sicut alii Clerici, fœminis consanguineis et extraneis, nulla suspitione laborantibus; nam Canon Nicænus (cit. c. 16. d. 32.) non excludit, sed expressè complectitur Episcopos. Interim consultius et laudabilius est ad imitationem S. Augustini, ne Episcopus domi suæ ullam fœminam patiat, sed necessaria subministret: tum ne Clerici in domo Episcopali scandalizentur; tum quia illæ, quæ cum sorore mea sunt, sorores meæ non sunt (Can. 25. d. 81.) Quo sensu explicari etiam potest consultiva Auth. Episcopo C. de Episc. et Cler., ut ita jura ista concordent cum Can. 6. d. 77. et cit. c. 25. et 31. d. 81.

4.º Ad vitandam omnem suspitionem incontinentiæ statuunt SS. Canonnes, ne Clericus solus ad fœminæ tabernaculum accedat, vel solus cum

a.—Agitur de hac materia in Decreto dist. 32. c. 5. 6. 16. et seqq. dist. 33. c. fin. dist. 34. c. 1. et seqq. dist. 81. c. 13. et seqq. item in 18. q. 2. c. 19. et 26.—In Trid. sess. 21. c. 6. et sess. 25. c. 14. de ref.

sola fabulas seu sermones misceat, etiam prætestu religionis, aut spiritualis colloquii vel obsequii; sed simillia fiant præsentate alio Clerico, vel gravi christiano, c. 20. 22. 32. *dis.* 81., qui Canones, regularibus institutis firmati, quàm maximè à viris religiosis observandi sunt.

7. Q. II. *Qui Clerici in jure censeantur concubinarij, et quæ pœnæ in eos statutæ?*

R. 1.º Concubiniarius ille censetur, qui domi suæ, vel alibi extra domum, fæminam instar uxoris sibi associat, et cum ea assiduam consuetudinem habet. Et quidem, quod forum internum et sacramentale concernit, certum est concubinarium non posse absolvi à peccatis, nisi concubinam dimittat, et tollat proximam occasionem peccandi, ut patet ex propos. 41. ab Alexandro VII. et propos. 61. et 62. ab Innoc. XI. damnatis, de quibus plura TT. Morales. At quoad forum externum, et pœnas in eo debitas, concubinitus Clerici debet esse notorius notorietate facti vel juris, vel plenè probatus per testes, vel præsumptiones vehementes seu violentas, ex indicij valdè propinquis delicto.

2.º Modus puniendi Clericos concubinarios beneficiatos præscribitur à Trid. *sess.* 25. c. 14. *de refor.* Et quidem:—I. Clericus monendus est personaliter; et si post primam monitionem non abstinuerit à concubinato, ipso facto privatur tertia parte fructuum, Ecclesiæ vel alteri pio loco arbitrio Episcopi applicanda. Hic tamen, cum versemur in pœnis, nomine *fructuum* non videntur venire distributiones quotidianæ, ut docent Garcias, Schmalz. et alij contra Barbos. c. 4. *h. t. n.* 5. Pirhing. etc.—II. Si post alteram monitionem Clericus non respiscat, eo ipso privatur fructibus omnibus, dictis locis applicandis, et pro arbitrio Episcopi suspendi debet ab administratione beneficii. Et si ita suspensus in eodem delicto perseveret, tunc officiis et beneficiis privari, inhabilis ad ea reddi. Tandem, si nec his pœnis emendetur, excommunicationis gladio plecti debet. Colligitur autem ex verbis cit. Trid. quod privatio beneficiorum, suspensio ab administratione beneficii et excommunicatio, sint pœnæ sententiæ ferendæ; privatio verò fructuum, licèt ipso jure et facto incuratur, non tamen stringat citius, nisi post sententiam declaratoriam criminis, quæ retrotrahitur ad tempus delicti: tum quia pœna vindicativa non obligat ante sententiam; tum quia in cit. Trid. ad executionem harum pœnarum requiritur ministerium Episcopi, vel alterius ordinarii.

3.º Clerici concubinarij non beneficiati, pro qualitate delicti puniendi sunt ab Episcopo carceris pœna, suspensione ab ordine, ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, aliisve modis, juxta SS. Canones.

4.º Episcopus, quod absit, si monitus à synodo provinciali, ab hujusmodi crimine non abstinuerit, ipso facto est suspensus; et si perseverat, à Papa Episcopatu privari potest. Et hæc est dispositio Trid. loco cit. qua jura antiqua corriguntur, vel potius determinantur, ut *Can.* 1. d. 34. *Can.* 12. et seqq. d. 81. c. 2. 4. 5. *h. t.* Cum verò in Trid. pœna suspensionis ipso facto incurrenda, lata sit in solum Ediscopum, cujus dignitas peccatum aggravat, rectè infertur ceteros Clericos concubinarios non incurrere suspensionem ipso facto; maximè cum suspensio ista clarè non colligatur

ex jure antiquo (c. *fin. h. t. c.* 5. d. 32. c. 12. 45. 46. 47. d. 81.) Quilibet autem concubiniarius Clericus incurrit suspensionem latè talem, seu simplicem prohibitionem, quatenus jus naturale vetat eum sacris misteriis operari, donec per pœnitentiam peccatum deleat: quo sensu procedit *cit.* c. 15. d. 81. et c. *fin. h. t.*

8. Q. III. *Quid juris circa judicium in crimine concubinitus?*

R. 1.º Judex in hoc judicio est solus Episcopus, non verò vicarius generalis, nisi id ei specialiter committatur; nec Archidiaconus, vel alius inferior (*Trid. cit. sess.* 25. c. 14. *de ref. c. 2. de offic. Vicar. in 6.*) Nomine autem Episcopi venit quicumque Prælatus ordinarius plenissimo jure cum Clero et populo exemptus. Nam Trid. promiscuè utitur nomine Episcopi et Ordinarii.—2.º Antequam Episcopus procedat ad pœnas, concubinitus debet plenè probari, vel ex notorietate facti, vel per testes et violentas præsumptiones, cum certæ pœnæ non debeantur nisi certo delicto. Si verò sola fornicatio probetur absque qualitate concubinitus, attentio jure communi, dictæ pœnæ non habent locum, sed aliæ, quæ hodie plerumque sunt arbitrariæ pro qualitate delicti; licèt Episcopus contra Clericum fornicarium, si monitus se non emendet, procedere possit ad privationem fructuum et beneficiorum, suspensionem, aliasque pœnas conformiter *Can.* 42. d. 81.—3.º Episcopus, præmissis monitionibus supradictis, instituto processu summario sine strepitu et figura judicii, et sola facti veritate inspecta, plenè tamen probato delicto, decernet pœnas à Trid. statutas; quarum executionem impedire vel suspendere nulla potest appellatio vel exemptio, cum respectu Clericorum exemptorum Episcopus procedat ut Sedis Apostolicæ delegatus (*Trid. loc. cit.*)—4.º Concubina Clerici pariter subicitur judicio Episcopi et condignis pœnis ab eo infligendis; nam concubinitus est crimen individuum, adeoque clericus reus trahit secum corream concubinam ad eundem judicem ecclesiasticum. In praxi autem judices laici solent procedere contra concubinas Clericorum; maximè si à judice ecclesiastico eorum auxilium impleretur.—5.º Licèt Episcopus cogere possit Clericum ad concubinam dimittendam, non tamen ad illam adjurandam, seu ad præstandum juramentum de illa non recipienda (c. 3. *h. t.*); tum quia tale juramentum non est necessarium ad finem hujus correctionis, tum quia periculum est perjurii. Nec est paritas ex *Can.* 9. *ab isto* 35. q. 6. et c. 2. *qui Cleric. vel nov.*; quia consensus internus, vel dissensus in matrimonio aut hæresi non potest melius probari, quàm delato juramento.

9. Q. IV. *An Clericus concubiniarius vitandus sit in divinis officiis et Sacramentis?*

R. Cum distinctione: si concubinitus est occultus, non est vitandus Clericus, ne forsitan ex mala suspitione illius fama minuat; at si notorius est notorietate facti vel juris, de jure antiquo vitandus erat, ut nec Missa ejus audiri, nec Sacramenta ab eo recipi potuerint (c. 7. et *fin. h. t. et can.* 5. 6. d. 32.) Hodie autem non videtur vitandus, donec per sententiam judicis suspendatur ab officio, et talis denuntietur (*arg. Const. Ad evitanda in Conc. Const. sub Mar. V.*); licèt ceteroquin fideles, si notorium est cle-

ricum esse concubinarium, non sint cogendi ad Missam ejus audientiam, et Sacramenta ab illo recipienda.

TITULUS III.

DE CLERICIS CONJUGATIS. ^a

40. *Nota*, Sacris ordinibus annexum esse cœlibatum et votum continentiae in Ecclesia latina; non utique jure naturali aut divino, quod non probatur, sed solo jure Ecclesiastico jam ab Apostolis tradito, ut meminit S. Paulus c. 1. *ad Tit.*, ubi vult Episcopum esse continentem, et *can.* 25. *Apostolor.* Et quamvis olim Subdiaconatus certò computatus non fuerit inter ordines sacros; deinde tamen decreto Urbani II. relatus est inter ipsos, ut probat Innoc. III. c. 9. *de cœtate et qual.*; at in Ecclesia græca conjugati ordinantur, eisque usus matrimonii est permissus, exceptis Episcopis: in sacris tamen constituti uxorem ducere non possunt, nec una virgine ducta, mortua, alteri copulari.

41. Q. I. *Ad clerici minoristæ licitè matrimonia contrahant, et quid contracto matrimonio amittant?*

R. 4.º Minoristæ non tantùm validè, sed per se etiam licitè matrimonia ineunt. Nam nullo jure obligantur ad cœlibatum, imò expressè eis matrimonia permittuntur *Can.* 7. 14. d. 22. c. 1. *h. t.* ex quibus explicatur *C.* 25. *Apostolor.* Nam nomine lectorum et cantorum veniunt omnes ministri in sacris non constituti.—Nec obstat error privatus, quo quis judicaret his ordinibus annexum esse votum continentiae, et illud emitteret. Nam tale votum ex errore factum, et accessoriè se habens, non teneret; secùs si quis per se et principaliter voveret continentiam.

2.º Minorista, contracto matrimonio, redditur inhabilis ad beneficia Ecclesiastica: ità c. 2. *h. t.*; nam talis Clericus æquiparatur laico, qui non est capax beneficii Ecclesiastici (c. 17. *de rescript.*) Si tamen Clericus monogamus Ecclesiæ deserviat, dari ei potest salarium et pensio quasi laicalis: quo sensu explicatur *Can.* 3. d. 32. et alii similes.

3.º Minorista validè contrahens matrimonium, ipso jure et facto privatur beneficiis antea habitis; ità com. sententia contra Rodriq. et paucos. Nam c. 1. *h. t.* Alex. III. dicit Clericos compellendos esse *ad relinquenda beneficia Ecclesiastica*: quæ verba significant beneficia à conjugatis verè non possideri, sed tantùm de facto detineri, et consequenter de facto solum iis sunt spoliandi, tanquam injusti detentores: quo sensu procedit c. 3. *h. t.* Ratio est, quia beneficia Ecclesiastica conceduntur Clericis sub conditione cœlibatus, ut clarè colligitur ex c. 2. et 8. *h. t.*; ergò, hac con-

^a—Agitur de hac materia in Sexto *h. t.*—In Decreto *dist.* 27, 28. 31. 32. et c. 40. *ut lex.* 27. q. 1. In Trid. sess. 23. c. 6. §. *in clericis et c.* 17. *in fin. de refor.*

ditione deficiente, ipso jure resolvitur titulus beneficii absque ulla sententia condemnatoria. Tum quia status conjugalis ex dispositione juris fingitur impossibilis cum statu clericali; nam per c. 5. *h. t. cithara psalterio*, seu vita conjugalis cum clericali *malè concordat*; cùm vir cogitet, quomodo placeat uxori, Clericus verò, quomodo placeat Deo; ergò assumpto statu conjugali, propter impossibilitatem statim resolvitur status clericalis, putà quoad titulum et effectum deserviendi Ecclesiæ.—*Dices*: Amisio beneficii est quædam pœna; ergò ad eam requiritur sententia declaratoria saltèm, si non condemnatoria. R. Cùm contrahere matrimonium in minorista non sit peccatum, neque amissio beneficii est propriè pœna vindicativa, sed tacita renunciatio, seu negatio gratiæ sub conditione cœlibatus concessæ; ac proinde nulla requiritur sententia declaratoria, cui locus est in delictis.

4.º Si minorista ex aliquo defectu invalidè contrahat matrimonium, ipso facto non amittit beneficium. Nam jura c. 1. 2. *etc. h. t.* loquuntur de matrimonio cum effectu, vi cujus Clericus assumit statum incompatibilem cum beneficio, et compellitur *ad retinendam uxorem*; quod sanè non verificatur contracto matrimonio invalido, sicut nec contractis sponsalibus. Interim attentatio ista matrimonii est causa sufficiens, ob quam Episcopus talem Clericum privare possit beneficiis.—Nec obstant paritates à Garcia, Barbos. et aliis allatæ ex c. 3. *de transl. Episc.* c. 18. *de præb.* c. 4. *de Cler. non resid.* c. *fin. de Cler. non ord.* c. 4. *de bigam.* et *arg. ex l.* 14. *ff. ad L. Corn. de Sicar. lib.* 5. *C. ad L. Jul. majest.* Nam quod in his, et aliis expressis actus attentatus pari jure censeatur cum actu reipsà completo, specialiter in jure provisum est: extensio autem ad nostrum casum, utpote odiosum, non est facienda (*arg. reg. Odià in 6.*)

5.º Clericus minorista conjugatus, si contraxit cum una, eaque virgine, si tonsuram et habitum Clericalem defert, et ab Episcopo deputatus alicui Ecclesiæ deservit, gaudet privilegio fori, sed tantùm in criminalibus criminaliter vel civiliter intentatis. Ità Trident. *Sess.* 23. *cap.* 6. *de reform.* renovans Constitut. Bonifacii VIII. *cap. unic. h. t. in 6.* Quod jus ad causas civiles trahi, non mihi persuadet Engl., cùm Papa expressè dicat: *in ceteris autem eos gaudere nolumus privilegio clericali.* Multò minùs conjugati immunes sunt à gabellis, tributis et aliis oneribus, neque gaudent privilegio competentiae, et aliis similibus, nisi aliud habeat consuetudo. At si Clerici conjugati præscriptas à Trid. conditiones non servent, non gaudent privilegio fori clericalis. Bigami verò omnibus privilegiis clericalibus spoliati sunt.

42. Q. II. *Quas pœnas incurrant Clerici in sacris constituti, attentantes contrahere matrimonium?*

R. 1.º Per suspensionem et excommunicationem compellendi sunt ad agendam pœnitentiam (*cap.* 4. *hoc. tit.*); imò ipso jure et facto excommunicantur (*Clem. unic. de consanguin.*), et ut tales denunciari. Peracta autem pœnitentia, ab Episcopo absolvi possunt, cùm excommunicatio ista non sit reservata Papæ.—2.º Fiunt irregulares, in qua tamen irregularitate, si absit scandalum, dispensare potest Episcopus (*cap.* 1. 2. *qui Cleric. vel*